

bralec ložje predstavi tisoč milijonov, povemo mu, da, ko bi po robu postavil cekin za cekinom, bi s tisoč milijoni, če bi jih začel v Mariboru postavljati, prišel še osem ur daleč čez Ljubljano ven! Trinajst tisoč milijonov denarja je pa v rokah nekaterih bogatinov. Tem bogatinom smo postali vsled liberalnega gospodarstva dolžniki. Avstrija sama jim dolžuje čez štiri tisoč milijonov goldinarjev; za te bogatine delajo narodi kakor hlapci, da jim morejo vsako leto plačati obresti, vse eno, ali je zemlja kaj obrodila, ali nič. Avstrija sama plačuje od državnega dolga več kakor 160 milijonov na leto obresti, ves zemljiški davek pa znaša le 37 milijonov. S tem obilnim denarjem so si nakupili bogatini skoraj vse največje časnike, ki so potem evangelj naših uradnikov in gospodov. Tako je prišlo, da imamo postave za denar, a za kmeta jih nimamo. Le eden izgled: Kmet je imel posestvo vredno štiri tisoč goldinarjev; zadolžil se je do dva tisoč in ker obresti ni mogel več plačati, prodali so mu dom za dva tisoč, ker sosedni niso imeli denarja, da bi bili licitirali. Tako je postava skrbela, da upnik zopet dobi svoj denar, ali zato ni skrbela, da bi kmet doma ne izgubil. Suhi denar dandanes vedno obrodi, on je kokoš, ki vedno vali; mrtva je sicer ta zlata ali papirnata kokoš, a prebrisani ljudje so ji vedeli udahniti neko protinaturno življenje; vedeli so skovati postave, vsled katerih denar dobiva, kar je drugega človeka delo zadužilo. Nekdaj so kmetje delali roboto gospodi, zdaj pa bogatinom, in sedanje naše suženjstvo je veliko žalostnejše, kakor kedaj poprej. Krščanska pravica tirja, da vrnemo bližnjemu, kar je nam dal; da bi mu dali dvojno ali trojno, to več prav ni, to se pravi, tam ni prav, kjer posojevalec sam prav nič ni sodeloval in kjer posojilo v nobeni nevarnosti ni bilo. Kdor v takem slučaju obresti jemlje, ta prodaja bližnjemu čas, čas pa naš ni, marveč božji. Če komu hišo posodim v rabo, ostane hiša moja in od svojega jaz lahko dobička iščem, če pa komu denarja dom, tedaj denar ni več moj, in od tega, kar moje ni, tudi dohodkov tirjati ne smem. To so krščanska načela; nekateri jim nasprotujejo, drugi jih zagovarjajo. Liberalni čas jih je zapustil ter zabredel v nesreče; skusimo se jih zopet poprijeti, ter kolikor mogoče, se ravnati po njih in gotovo bode bodočnost za kmeta boljša! (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon pri Sv. Bolfenku v Slov. gor.

Za tukajšnjega plodonosnega pastirovanja prebega g. župnika Jožefa Sinka smo doživeli pri Sv. Bolfenku že marsikaj veselega in koristnega. Posebno duhovno veselje pa so nam oskrbeli letos. Prvi teden po binkostih je prišel semkaj znani slikar g. Franc Gornik, ki nam je našo itak že lepo cerkev še bolj okrasil s podobami sv. Družine. Tako do cela preslikana hiša božja je pa dobila še drugi kinč, to je po našem vrlem podobarju Cerku izdelan kip sv. Družine za stranski oltar — menda prvi v škofiji; k temu pa še tri nove svetilnice za večno luč. — Malo in veliko je bilo nad vse veselo tako krasne cerkve. To naše veselje pa je priklopelo do vrhunca ob priliki blagoslovljenja novih podob, kar se je zgodilo na dan male gospojnice.

Gospod župnik so si menda mislili, da bi ne bilo dobro, če bi srca njih ovčie ne bila ednako ozališana, kakor je cerkev; zatorej so nam oskrbeli trajen spomin na blagoslovljenje — sv. misijon. Že v soboto, dne 7. septembra so prišli č. gg. misijonarji: Macur, Kitak in Klančnik iz Celja, ki so se koj istega popoldne lotili

trudapolnega delovanja s tem, da so imeli govor za šolarje, koje so potem spovedali in drugi dan slovesno obhajali. Pa tudi za odrasle je bila še isti dan pridiga.

Med molitvijo sv. rožnega venca, med petjem in streljanjem so se prenesle dne 8. sept. po ranej službi božje podobe sv. Družine iz kapelice v Bišu v veličastnej procesiji, koje so vodili velč. g. dekan Jurčič, spremljani od gg. misijonarjev, sosednih gg. župnikov J. Tomaniča ter J. Pajtlerja v farno cerkev, kjer so g. dekan podobe s slikami vred blagoslovili. Hvala stoterna vsem, ki so k tej lepej slavnosti kaj pripomogli!

Gledé na sv. misijon mora vsakdo priznati, da so gg. misijonarji bili neutrudljivi na priznici in v spovednicah. Verno ljudstvo je pa to tudi priznalo s tem, da se je ves čas izgledno obnašalo, da je v zelo velikem številu poslušalo trikrat na dan svete govore g. pridigarjev ter da je rado zahajalo k spovednicam. Ni ga menda farana, ki bi ne prejel v tem sv. času sv. zakramentov, pa tudi mnogi sosedni farani so to lahko storili. Vseh obhajancev je bilo namreč čez 1600, med tem, ko jih ima domača župnija komaj 700. Sklepni govor so imeli v nedeljo, dne 15. sept. popoldne gosp. Macur, proti koncu proseči blagoslova božjega za sv. očeta papeža, za svetlega cesarja, mil. knezoškofa, domačega župnika, župane, učitelja in vse farane. V svete misli zatopljeni smo sprejeli papežev blagoslov in potem zapeli zahvalno pesem.

Ko so gospodje še v ponedeljek opravili molitve za rajne, so se od nas poslovili. — Hvala tisočerna gorečim oznanjevalcem svetih nauk Kristusovih, hvala srčna č. g. spovedniku Meznariču, hvala brezkončna blagemu g. župniku za neizmerno veselje, katero so nam pripravili! Dal Bog vsemogočni, naj obrodi njih trud obilen sad, dal Bog, naj še pasejo leta in leta to svojo čredo, ki jim naj bo vedno srčno udana!

Hvaležni župljani.

Gospodarske stvari.

Čuvaj gorice.

(Konec.)

4. Varuh črez gorice je pa četrtič še občinski čuvaj goriški. Po novi uredbi imajo občine velike oblasti ali pravice. One imajo delati red med razdraženimi občani, morajo skrbeti za varstvo domačinov. Odborniki občine smejo po § 28. določiti osebe, ki morajo čuvati polje, njive, travnike, gošče, pa tudi gorice. Te pravice bi se vsi župani naj poslužili, in ondi, kjer čuriček prepeva ali so vinogradi, naj bi nastavili občinske čuvaje goric. To se pravi: ako bi posamezniki ne hoteli plačati, naj bi se čuvaji od občinskih naklad zdržavali.

Kjer so posestniki že modri, je povsod že čuvaj goric, ki ga posamezni vinogradničarji plačujejo, obč. župan pa izbere, ali potrdi. Tako je okoli mest in trgov; ali vendar še premalo. Oddaljene gorice pa so prepuščene samopašni želji ponočnjakov in gladovnih popotnikov. Mnogokrat smo že namreč videli za potom zavržene ozobke, cele grozde negodne ležati ali druge reči in nemarnosti, ki prosijo za čuvaja goric. Gotovo bo pač vsak vinogradničar rad dal 30—50 novčičev, samo da take potrate ne vidi. Posebno hudo je na granici, kjer so gorice rodne in ponoči v nevarnosti; župani pa svojih občanov ne branijo. Oj strah je dober za male in velike ljudi! Ako dete misli, da ga morda čuvaj gleda, in bo prišel po-nj, ako popotnik vidi že samo znamenje čuvaja; pusti rumeni grozd pri miru, gre mimo, pa si misli: Ne smem!

5. Zastonj se trudijo čuvaji, pravi božji Duh, ki branijo mesto, ako Gospod ne pomaga. Da pač, vsi varuhi gorice ste preslabi, ki ne morete nesreče zabraniti brez božje pomoči, brez božjega čuvaja. In ta peti, božji čuvaj gorice je preljudi sv. Urban.

Posamezne dežele in kraji so si zbrali posebne priprošnike. To so znani patroni dežel, krajev, ljudi, katere je gledal sv. apostol Janez, ko piše: »Tiste dni, glejte, sem jaz Janez videl drugega angela priti od solnčnega izhoda, ki je imel znamenje živega Boga; in je kričal z velikim glasom čveterim angelom, katerim je bilo dano škodovati zemlji in morju, govoreč: Ne škodujte zemlji, ne morju, tudi ne drevesom.« (Raz. 7, 2.) Med tistimi priprošniki, kateri nam čuvajo našo zemljo gorice, ki branijo vinsko trto in v roki varujejo debeli grozd, je odličen posebno preljudi sv. Urban. In kdo je ta?

Nemška legenda od Donina omenja dveh svetih Urbanov, 18. rimskega papeža dne 25. maja, in pa francoskega škofa dne 23. prosinca, med tem, ko naša legenda nobenega ne opisuje in le sv. Urbana, papeža v mučilstvi sv. Cecilije površno navaja. Gotovo torej tudi nobeden Slovenec ne vé, kateri teh Urbanov je zapravo čuvaj naše gorice. Zato res najboljšo storimo, ako jih obema v varstvo priporočujemo. Verjetno vendar je, da francoski sv. Urban brani naše gorice. Saj tega čuvaja tu in tam najdemo naslikanega v škofovski obleki z mitro, in ne vselej s papeško tiaro.

Sv. Urban, papež od leta 227.—233., je vladal v burnih časih cerkev katoliško; službo božjo je moral na tihem opravljati; skrivaj je živel v hiši sv. Cecilije. Toraj ni imel gorice, ne pivnice — ne svojih lastnih, ne tujih v Rimu, ki bi jih bil moral čuvati. Le čas njegovega godu bi mu morda bil to čast čuvaja gorice nakladal. Grozd, ki se po Urbanovem prikaže ali izleže, ne dozori popolnoma, ter ostane kisel »martinščak«. Vinogradničar torej želi in moli, naj bi se vsi grozdki do dne 25. maja narodili, in zato časti sv. Urbana, papeža, za čuvaja gorice.

Drugi sv. Urban, ki bo menda pravi in prvotni patron vinogradov, je škof v mestu Langres na Francoskem. Mesto Langres je podobno slavnemu Ptuj, ter je obdano od vinskih gričev proti jugu (Plat-de Lang, t. j. Langreški hribočki). Kristusova vera se je v te kraje že po Rimljanih razširila; in že v prvi dobi krščanstva so ondi škofje stanovali; med njimi eden Urban, o katerem zgodovinar Menzel to-le piše: Patron gorice je sv. Urban, škof Langreški, v 5. stoletju, ki se je nekdanj v pregonu kristjanov bil v vinograd skril, odslej pa postal čuvaj gorice, katere varuje pred točo ali uimo. (Dr. H. Samson, Schutzheiligen p. 317.)

Preljudi sveti Urban!

Ti dober naš mejas;
V goricah ti stanuješ,
Jim zlahtno grozdje daš.

Le zori ga, le med ga,
Boš dal nam dober mošt.

Veselo te na hribcu

Vsak kmetič počasti;

Okoj podobe tvoje

Rad brajdo naredi.

Le varuj nam — oskrbi nam

Gorice zlahten sad!

Sejmovi. Dne 7. oktobra v Halbenrainu pri Radgoni; dne 8. oktobra v Gomilicah.

Žitne cene v Mariboru od 14. do 21. septembra
Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 85 kr., rž 5 fl. 10 kr., ječmen 4 fl. 75 kr., oves 3 fl. 40 kr., turšica ali koruza 5 fl. 5 kr., proso 5 fl. 20 kr. in ajda 4 fl. 70 kr.

Dopisi.

Iz Veličan. (Naše gorice.) Ker je občina Veličan tako rekoč sredina nekdanj slovečih Ljutomerskih goric, zato mislim, da bi marsikoga zanimalo, zvedeti sedanje stanje teh nekdanj preimenitnih vinskih krajev. O letošnji letini se more v obče reči, da bode pridelek lanskemu blizu enak, ako nam neugodno vreme do konca prizanese. Da so se vinski pridelki pri nas tako močno skrčili, je v prvi vrsti tega vzrok slabo obdelovanje gorice. Resnično je, da imajo gorice v novejšem času premnogo boleznij in raznih sovražnikov, o katerih najstarejši ljudje ničesar niso znali; toda umno in pravočasno trsek obdelovati, imelo je vselej dober uspeh. Tisti vinogradniki, ki so gorice gnojili, pravočasno in lepo kopali, ter rezali tako, kakor je trs za rodovitost sposoben, imeli so tudi v najslabših letinah, ne le stroške, marveč tudi trud dobro plačan. Kdor ima potrebna sredstva, pa v svoji mali goričici le malo ali celo nič ne stori, on ne sme tožiti o slabih letinah in tako žaliti Boga; seveda je tudi veliko takih, ki umejo in bi radi svoje gorice gnojili in dobro obdelovali, ko bi imeli potrebnega cvenka. Popolnoma opravičena pa je pritožba tistih nesrečnih vinogradnikov, ki so svoje gorice vselej dobro obdelovali, imeli skoro vsako leto bogato trgatve in sedaj pa oh groza, ugonobila jim je trsna uš najlepší del gorice, od koder od dne do dne vidoma razširja svojo zalego. Pri letošnji komisijonelni preiskavi se je dokazalo, da so najlepše gorice na novo okužene; sicer pa se ta grozni mrčes v občini Veličan nahaja že kakih šest let. Najprvo se je zasledila trsna uš v g. K. Fürstovih goricah pri Jeruzalemu in je uničila že več kakor eden oral popolnoma, in letos zasledila se je že malo ne po vseh tistih goricah. Nič manj škode naredila je v goricah grajščine Branek in tudi v g. Brandlovih hudo razsaja, čista na novo pa smo jo letos zasledili malo da ne po vseh dobro obdelanih goricah, da celo izabela v g. Vrzelovih goricah je že močno poškodovana. Da se ta škodljivka prikaže vselej v dobro obdelanih goricah, je celo lahko umeti, zakaj tudi metulji polagajo tam svoja jajca, kjer imajo potem mlade gosence dovolj živeža. Z amerikancem se se pri nas v obče jako malo pečajo, samo g. Stajko in pa grajščina Branek sta ga že kakih par tisoč zasadila; velika večina pa jih je, ki niti verjeti ne morejo, da bi kje bila trsna uš, ali še manj, da bi tako mali mrčes moral trsu škodovati. Kdor ima še v svojih goricah zdravo trsje, naj ga, kolikor le mogoče, izkoristi, ker gotovo bodo tudi pri nas kakor drugod za nekaj let gorice popolnoma uničene. Ako moraš potem sejati žito ali koruzo namesto trsa, dokler se ta z novim nasadom ne nadomesti, gotovo ti bode zrnja v dobri zemlji obilnejše prastlo, kakor če pustiš gorico po sami nemarnosti in slabosti izumreti; davek plačamo od vsakega kosčka zemlje, zakaj bi ga pa tudi ne izkoristili? (Konec prih.)

Iz Kozjega. (Nekaj za obč. predstojništvo.) Ko je bilo dne 22. septembra sklicalo »Slovensko društvo« ljudski shod le-sem, omenili so predsednik društva, dr. Lav. Gregorec, med drugimi tudi to, da se naše občine premalo brigajo za svoje koristi in sploh za to, kar spada v njihovo področje. To velja posebno v političnem in gospodarstvenem oziru. Kar našo občino zadeva, so pa še drugi »oziri«, za katere bi se morala menda tudi brigati. Tukaj v našem trgu je c. kr. sodnija, davkarija in žendarmerija; že radi časti, katera gre tem c. kr. uradom, če ne radi tržanov, bi se moralo bolj skrbeti za ponočni mir in red, kakor se pa skrbi. Večkrat, posebno pa o sobotnih in nedeljskih nočeh, odmeva po trgu gruleče in hripavo kruljenje ponočnih pijancev, ki se gonijo, premetavajo in podé